

**Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach,
Právnická fakulta**

PRÁVNA VEDA A PRAX V TREŤOM TISÍCROČÍ

Zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie

PRÁVNA VEDA A PRAX V TREŤOM TISÍCROČÍ

medzinárodnej vedeckej konferencie

27. – 28. február 2015

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach,
Právnická fakulta, Košice

KOŠICE 2015

Шварцева М. І. Правотворча діяльність Парламентської Асамблеї Ради Європи	48
--	----

MEDZINÁRODNOM SÚKROMNOM PRÁVO

Борщевська Г. Е., Серeda А. М. Класифікація норм міжнародних договорів у сфері захисту соціальних прав та інтересів працівників-мігрантів.....	51
---	----

Филиппев А. А. Соглашение о выборе права в международном частном праве Украины и Европейского Союза	53
--	----

PRÁVO EURÓPSKEJ ÚNIE

JUDr. Sestrienková Alexandra. Zdravotné postihnutie ako diskriminačný dôvod v kontexte medzinárodného práva, práva EÚ a judikatúry SD EÚ	56
---	----

Палссва Ю. С. Правова природа Європейського Союзу: проблеми визначення.....	60
--	----

ŽIVOTNÉ, PÔDA, POĽNOHOSPODÁRSKY PRÁVO

Брінцов А. І. Кодифікація аграрного законодавства України в умовах інтеграції до Європейського Союзу	63
---	----

Жидан О. С. Особливості правової охорони природних болотних комплексів в системі збереження біорізноманіття.....	65
---	----

Муравська М. Л. Боротьба зі шкідливою дією вод за законодавством України	67
---	----

Сидоров Я. О. Правове забезпечення державної підтримки сільського господарства: основні перспективи розвитку	69
---	----

OBČIANSKEHO PRÁVO A RIADENIA

Богатчук Д. П. «Зелений» тариф та вимоги щодо «місцевої складової» в сфері альтернативної енергетики в Україні – правові проблеми та пропозиції щодо їх вирішення	73
---	----

Валах В. В. Вольовий елемент при цивільному правонаступництві	76
---	----

Гетманцев О. В. Межі правового регулювання в сфері цивільного процесу	78
---	----

Зеліско А. В. Цивільно-правова характеристика підприємницьких юридичних осіб приватного права.....	80
---	----

Милушева Т. В., Перепёлкина Н. В., Кусков А. С. Принцип свободи договору в російській цивілістическій доктрині.....	83
--	----

МЕЖІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ В СФЕРІ ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Гетманцев О. В.

доцент кафедри правосуддя

Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
м. Чернівці, Україна

Правове регулювання у сфері цивільного судочинства має за мету забезпечити впорядкування цивільних процесуальних правовідносин та гарантувати ефективність та справедливність судового захисту осіб, які звертаються до суду. Тому правовим регулюванням має бути охоплена процесуальна діяльність як суду, – публічного органу держави, так і учасників цивільного процесу шляхом законодавчої регламентації їх процесуальних прав та обов'язків, порядку їх реалізації та визначенням юридичних наслідків (результатів) процесуальної поведінки. Важливою є також і процесуальна форма закріплення процесуальних дій у відповідних процесуальних актах (позовна заява, заява, клопотання, рішення, ухвала тощо).

Важливою властивістю процесуально-правового регулювання є його ефективність, тобто співвідношення між метою правового регулювання та його результатом.

Основним кодифікованим актом у сфері цивільного судочинства є ЦПК України 2004 року, який детально врегулював процесуальний порядок провадження в цивільних справах. Незважаючи на його «нормативну молодість», його зміст зазнав численних змін та доповнень. Слід погодитися з С. Я. Фурсою, що нині найголовнішими проблемами цивільного процесу є: невідповідність нового ЦПК конституційним принципам здійснення правосуддя; нестабільність законодавства, відсутність системи при внесенні змін до ЦПК; необхідність систематизації норм нового ЦПК з урахуванням теорії цивільного процесу; відсутність теоретичних концепцій подальшого розвитку цивільного процесу; судочинство в цивільних справах не відповідає ні вимогам законодавства, ні теорії цивільного процесу; проблеми у забезпеченні висококваліфікованими кадрами посад суддів, адвокатів [7, с. 8]. Про недоліки чинного ЦПК, його окремих положень йдеться у багатьох монографіях, дисертаціях, публікаціях. Це свідчить про недосконалість багатьох норм ЦПК, їх невідповідність вимогам судової практики, ігнорування пропозицій науковців, практиків. У підсумку це спричиняє зменшення ефективності правового регулювання у сфері цивільного судочинства та, на наш погляд, є суттєвим недоліком у правовій регламентації такої важливої сфери, як судовий захист. Наявність великої кількості понять, термінів у ЦПК заважає правильному розумінню їхнього змісту та тлумаченню не лише громадянами, а й підготовленими юристами, наприклад: справедливий та неупереджений розгляд справи (ст. 1); гласність та відкритість (ст. 6); рішення проголошується прилюдно (ч. 9, ст. 7); цивільна юрисдикція і компетенція суддів (Глава 2, Розділ 1); позивач, відповідач (ст. 30); треті особи (ст. 34, 35); предмет спору (ст. 32); предмет доказування (ст. 58); предмет, підстава позову (ч. 2, ст. 31) тощо. Нормативна визначеність і відсутність оціночних категорій сприяє формуванню єдиних теоретичних підходів у тлумаченні положень норм ЦПК, забезпечує формування єдиної судової практики. Погоджуємося із пропозицією О. В. Підлубної про необхідність закріплення в загальній частині ЦПК окремих статей з визначенням уживаних понять і термінів [5, с. 4].

Правове регулювання у сфері цивільного судочинства здійснюється у таких напрямках:

1. Визначення меж регулюючого впливу норм цивільного процесуального права на суспільні відносини у сфері здійснення цивільного судочинства (формує предмет, метод, систему цивільного процесуального права як галузі, формує його правову основу – цивільне процесуальне законодавство).

2. Регламентация процесуального порядку здійснення судочинства в цивільних справах (цивільне судочинство) шляхом визначення проваджень, стадій, процедур і процесуальних режимів.

3. Регламентация процесуального статусу суду та учасників цивільного процесу (процесуальні права та обов'язки).

4. Встановлення процесуальної форми фіксації цивільного процесу.

Важливими та актуальними питаннями в науці цивільного процесуального права останнім часом є уніфікація та диференціація в правовому регулюванні цивільного, господарського та адміністративного судочинства. Як стверджує В. В. Комаров, «сфера регулювання судочинства стає диференційованою відповідно до судової спеціалізації. Як що до ухвалення КАС у законодавстві існував дуалізм двох цивілістичних порядків судочинства (дуалізм судової цивільної юрисдикції), то сьогодні йдеться про диференціацію всієї процесуальної сфери, що свідчить про певну законодавчу концепцію перебудови окремих режимів судочинства» [3, с. 38].

Уніфікація у процесуальному праві, на думку О.А. Беляневич, може розглядатися у двох аспектах: а) як вертикальний, інтегруючий процес, тобто закріплення єдиних засад правового регулювання процесуальних відносин (надання йому однакового «звучання», тональності) із подальшою диференціацією і конкретизацією правового регулювання (тобто спеціалізацією). У такому сенсі, за наявності досить розвинутого процесуального законодавства (ЦПК України, ГПК України, КАС України), спеціалізація розглядатиметься в основному в межах окремої процесуальної галузі; б) як антитеза спеціалізації, що передбачає усунення особливого в правовому регулюванні [6, с. 22].

Стосовно диференціації в судочинстві погляди науковців розділилися. Одні обґрунтовують необхідність об'єднання цивільного, господарського і адміністративного судочинства в єдину монолітну структуру процесуального права і пропонують називати це «цивілістичним процесом» [4, с. 56; 6, с. 23], інші – лише об'єднати цивільний і господарський процеси [1]. У російській процесуальній науці навіть ставиться під сумнів існування адміністративних судів і адміністративного судочинства [6, с. 58].

З огляду на існуючі проблеми уніфікації і диференціації окремі науковці вважають, що врегульований законом порядок здійснення судочинства зазначеними судами має бути уніфікований шляхом створення єдиного кодексу [6, с. 86-87].

На наш погляд, такий підхід породжує наступні проблеми: а) це забезпечення доступності та узгодженості єдиного кодексу; б) питання самостійності процесуальних галузей права та визначення меж їх правового регулювання; в) питання галузевої приналежності представників процесуальних наук; г) практичне користування таким єдиним кодексом; д) викладання як навчальної дисципліни та інші.

Забезпечення в майбутньому такої єдності має торкатися лише загальних положень судочинства шляхом прийняття Закону України «Основи процесуального судочинства». Щодо функціональних основ діяльності судів та їх особливостей, то такі питання неможливо врегулювати єдиним кодексом, оскільки це утруднить користування ним, призведе до ускладнення системи кодексу. У цьому питанні потрібно окремо регулювати цивільне судочинство нормами ЦПК, адміністративне судочинство – нормами КАС, а господарське судочинство – нормами ГПК, де враховувати процесуальні особливості розгляду і вирішення справ відповідними судами в рамках цивільного, адміністративного і господарського процесуального права, тобто окремих галузей права. Цьому має сприяти удосконалення існуючих інститутів і створення ефективних процедур. У майбутньому ЦПК може стати правовою платформою, на основі якої буде проведено уніфікацію різних процесуальних кодексів [8, с. 31].

Підсумовуючи викладене, можемо констатувати, що правове регулювання в цивільному процесуальному праві повинно бути окремим напрямом наукового дослідження для характеристики особливостей цивільного процесуального права як основної та фундаме-

нтальної галузі права, виділення її сутнісних ознак, визначення меж регулюючого впливу цивільних процесуальних норм з урахуванням сучасних підходів у праворозумінні та удосконаленні механізму судового захисту прав, свобод та інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб, інтересів держави і суспільства.

Отже, від стану урегульованості процесуального порядку судочинства в цивільних справах залежить досконалість та ефективність судового захисту.

На сучасному етапі реалізації судової реформи в Україні підлягають вирішенню такі важливі питання, як уніфікація і диференціація процесуального законодавства

Література:

1. Громошина Н. А. Дифференциация и унификация в гражданском судопроизводстве: Дис. на соискание ученой степени докт. юрид. наук : специальность 12.00.15 – гражданский процесс; арбитражный процесс. – Москва, 2010.
2. Сфимова Ю. В. Виды гражданского судопроизводства / Ю.В. Эфимова. – Саратов, 2008. – 132 с.
3. Комаров В. В. Цивільний процес у глобальному контексті // Право України. – 2011. – N 10. – С. 22-44.
4. Лукьянова Е. Г. Теория процессуального права [Текст] / Е. Г. Лукьянова. – М. : Изд-во Норма, 2003. – 240 с.
5. Підлубна О. В. Норма цивільного процесуального права: поняття, межі дії та реалізація в цивільному судочинстві : Дис. на здобуття наукового ступеня канд. юрид. наук; спеціальність 12.00.03 – Чернівці, 2007. – 22 с.
6. Теоретико-методологічні засади диференціації та уніфікації в цивільному, господарському й адміністративному судочинстві в Україні: монографія / О. А. Беяневич, І. Е. Берестова, С. С. Бичкова [та ін.]; За заг. ред. В. І. Бобрика. – К. : Ред. журн. «Право України», 2013. – 172 с.
7. Фурса С. Я., Щербак С. В., Евтушенко О. І. Цивільний процес України : Проблеми і перспективи : Науково-практичний посібник. – К.: видавець Фурса С. Я. : КНТ, 2006. – 448 с. – (Серія «Процесуальні науки»).
8. Ясинок М. М. Особливості окремого провадження в цивільному процесуальному праві України (теоретико-правовий аспект) : Монографія / С.С.Ясинок,-Національний університет «Одеська юридична академія, 2011. – 380 с.

ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ ПРИВАТНОГО ПРАВА

Зеліско А. В.

*кандидат юридичних наук, доцент
Юридичного інституту*

*Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника
м. Івано-Франківськ, Україна*

Організаційно-правові форми підприємницьких юридичних осіб зазнають дуалістичного правового регулювання, ускладненого нашарування окремих законів. Тому виникає потреба окреслення комплексу їх кваліфікуючих ознак для відмежування від інших юридичних осіб. Розробка комплексу таких ознак є об'єднуючим фактором для систематизації та належного правового регулювання підприємницьких юридичних осіб.

Комплектуючи перелік ознак досліджуваних нами юридичних осіб потрібно в першу чергу звертатись до ЦК України. Аналіз його норм дозволяє стверджувати, що регулю-

Zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie
PÁVNNA VEDA A PRAX V TREŤOM TISÍCROČÍ

/27. – 28. február 2015/

Programovy a vedecky vybor: doc. JUDr. Gabriela Dobrovičová, CSc
doc. JUDr. Sergej Romža, PhD
JUDr. Ivan Roháč, LL.M, MBA, PhD
doc. JUDr. Julius Kovach, CSc
JUDr. Martina Řeřichová
JUDr. Yana Lengerova, CSc

Za odbornú a jazykovú stránku príspevkov zodpovedajú autori.
Rukopis neprešiel jazykovou úpravou.

Vydal: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Košice, 2015